MODULEBESCHRIJVING

Delegeren aan AI zonder zelf af te stompen

Adaptieve module | ~20 min

AI neemt een steeds groter deel van het schrijven, analyseren en zelfs beslissen over, met het risico dat oordeelsvermogen en autonomie ongemerkt afkalven. Onderzoekers noemen dit “agency decay”, en het wordt zo serieus genomen dat Gartner al vanaf 2026 beoordelingen “zonder AI” voorspelt. De module demoniseert de tool niet en raadt ook niet aan alles uit te besteden: ze biedt een helder criterium om te kiezen welke vermogens het echt waard zijn om te blijven ontwikkelen, en concrete werkwijzen om te delegeren zonder zelf af te stompen.

LEERDOELEN

01 Onderscheid maken tussen vaardigheden die zonder gevolgen kunnen verzwakken en vaardigheden die u absoluut moet blijven ontwikkelen.

02 Herkennen in welke vier stappen afhankelijkheid van AI insluipt, van experimenteren tot verlies van autonomie.

03 De drie redenen benoemen om niet aan AI te delegeren: plezier in het doen, creatief en kritisch denken, kennis uit eigen ervaring.

04 Drie concrete werkwijzen toepassen: eerst zelf nadenken, tegenspraak zoeken, tijd zonder AI vrijhouden.

DOELGROEP

Iedereen die een deel van het werk aan AI delegeert en het eigen oordeelsvermogen en de eigen autonomie wil behouden.

- **Voorkennis:** geen

VERLOOP VAN DE MODULE

Zelfstandig, met oefeningen die zich aanpassen aan de deelnemer.

1 **Zelfscan**: op 9 dimensies, om de eigen werkwijze in kaart te brengen en gericht te oefenen.

2 **Video van een expert**: van 10 minuten, met 3 denkpauzes.

3 **Praktijksituaties**: 2 eerste situaties, gekozen op basis van de zelfscan, daarna 16 optionele situaties. Bij elk antwoord volgt feedback: het effect ervan en een tip om verder te komen.

4 **Voornemen met datum**: een actie om uit te proberen, door de deelnemer zelf geformuleerd of gekozen uit de voorstellen.

5 **Samenvattingskaart om te downloaden**: kernpunten, vragen, voornemen, persoonlijke notities en checklists.

EEN VOORBEELD UIT DE PRAKTIJKSITUATIES

Al een jaar schrijft de AI-assistent de rondleidingsnotities van gids Chantal. Vroeger vertelde ze de geschiedenis van de oude wijk uit het hoofd. Vanochtend vraagt haar collega Ciaran waar de naam van het grote plein vandaan komt. Chantal hoort zichzelf zeggen: “Dat vertel ik je morgen.” Wat moet Chantal doen?

TOETSING EN AFRONDING

Drempel: 80%

De score houdt rekening met de antwoorden in de praktijksituaties, het geformuleerde voornemen en, waar van toepassing, aanvullende leeractiviteiten. Voor afronding zijn een voornemen en een score van minstens 80% nodig.

METHODEN & MODELLEN

- Afstomping van vaardigheden / “agency decay” – concept geformaliseerd door Cornelia C. Walther (Wharton, 2025)
- Cognitive offloading – geïnspireerd op Risko & Gilbert (2016)
- Afwegingskader met 3 redenen om niet te delegeren (plezier in het doen, creatief/kritisch denken, belichaamde kennis) – Afthonios-methode
- 3 werkwijzen tegen afstomping (eerst zelf nadenken, AI om tegenspraak vragen, tijdblokken zonder AI) – uit de coachingpraktijk van Afthonios

BRONNEN & REFERENTIES

- Gartner (oktober 2025): uiterlijk in 2026 brengt de afstomping van kritisch denken door GenAI 50% van de organisaties wereldwijd ertoe vaardigheidstoetsen “zonder AI” te eisen
- Bellemare-Pépin, Lespinasse, Bengio, Jerbi et al. (Université de Montréal / Mila) – Scientific Reports (januari 2026): op de Divergent Association Task scoort GPT-4 hoger dan de gemiddelde mens, maar de 10% meest creatieve mensen behouden een duidelijke voorsprong
- Cornelia C. Walther – “agency decay” (Forbes / Psychology Today, 2025)
- NIST AI 600-1 (2024) – risico’s van generatieve AI en houvast voor beheerst gebruik

Een module van Afthonios.com.

Inhoud gecontroleerd op 31 oktober 2026